

УДК 94(100):329

КОВАЛЕНКО І.Г., Черкаський державний технологічний університет

Коваленко Ірина Григорівна (1984 р.н) – аспірантка кафедри історії України Черкаського державного технологічного університету. У 2006 році закінчила історико-юридично-філософський факультет Черкаського національного університету ім. Б. Хмельницького. Коло наукових інтересів: історія України, політичні партії, історичне краєзнавство.

ІСТОРИЧНИЙ ШЛЯХ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ЗЕЛЕНИХ ПАРТІЙ ТА ВНЕСОК ПАРТІЇ ЗЕЛЕНИХ УКРАЇНИ В ЇХ РОЗВИТОК

У статті проаналізовано історичний шлях Європейських зелених партій та внесок партії зелених України в їх розвиток, входження зелених до складу Європарламенту та їх діяльність.

In the article historical development of European green Parties and payment of Party green of Ukraine is analyzed in their development, entrances green in the complement of Europarlament and their activity.

Проблеми екологічної безпеки світу нині виходять на перший план, тому вивчення питання діяльності масових громадських організацій, які ведуть боротьбу за чисте повітря, землю і воду є надзвичайно актуальним. Цьому питанню присвячена численна література як наукового, так і публіцистичного і популярного характеру. Автор у цій статті ставить своїм завданням простежити історичний шлях європейських зелених партій та роль партії зелених України в їх розвиток. Практично ця тема сьогодні невичерпна.

“Зелений рух” набирає все більшої сили та розповсюдження в Європі. Права людини, збалансоване та дружнє відношення до оточуючого середовища, економічний розвиток, вирішення проблем дискримінації та нерівності – це теми, над якими протягом декількох десятиліть працюють європейські зелені. Надзвичайно актуальна тема для зелених сьогодні – це глобальна зміна клімату, яка вимагає не лише колосальних фінансових витрат, але і зміни громадської свідомості [1].

Зараз партія зелених у Європі переживає новий етап розвитку і десятки їхніх членів входять чи входили до складу Європарламенту,

сотні працюють чи працювали у складі урядів своїх країн. Протягом останніх років зелені брали участь в управлінні 15 європейськими країнами, в тому числі Францією, Італією, Німеччиною, Бельгією. 44 міністри в різних європейських країнах були представниками партії зелених. І не лише в Західній Європі, але і в державах, які віднедавна стали членами Євросоюзу, зростає інтерес до зелених партій [2]

Більше чим двадцять років тому, у переддень виборів до Європейського парламенту 1984 року, дехто з найпереводіших прихильників провідних національних зелених партій виступив з ідеєю об'єднання всіх зелених у єдину європейську політичну організацію. З того часу тисячі зелених політиків було обрано на виборах місцевих, регіональних, національних рівнів, а також на рівні Європейського парламенту з усіх куточків континенту, національні зелені партії також входили до складу правлячих коаліцій у різних країнах Європи. Відтоді слабкий координаційний рух європейських зелених (1984) став Федерацією (1993), яка тепер перетворилася на Загальноєвропейську зелену партію (2004). Прихід зелених у національний парламент сприяє укріпленню позиції Європейської партії зелених

у державах Центрально-Східної Європи, затверджувати демократичні норми і європейські стандарти життя [3].

В Європейському парламенті представники партій зелених виступають за органічну, місцеву та безпечну сільськогосподарську систему, за обов'язково юридичне закріплення корпоративної соціальної відповідальності, прагнуть надати тимчасовим робітникам права робітників з повною зайнятістю. Завдячуючи Європейській партії зелених, були зменшені шуми на літаках та зроблена спроба накласти на авіакомпанії фінансову відповідальність за збитки, спричинені оточуючому природному середовищу [4]. Зелені в Європейському парламенті наполягали на забороні використання канцерогенних, мутагенних та токсичних речовин у процесі виробництва косметики. За останні роки "Зелені – Європейський вільний альянс" одним з перших став виступати за згортання ядерної енергетики в Європі та сприяти інвестуванню у відновлюванні джерела енергії та біопалива [5].

З кожним днем Європа й світ все більше потребує зелених. Вкрай необхідно, щоб зелені могли робити свої ідеї доступнішими для людей. Зелені мають передусім рятувати планету, а не боротися за збереження місця у політичних зібраннях. Зелені мають стати передовим загоном політиків у розбудові екологічного, регіонального та федеративного майбутнього Європи. Спочатку цей рух вів боротьбу за охорону довкілля та проти використання ядерної енергії, але згодом сфера його діяльності поширилася і на суспільні проблеми. Рух зелених, став рухом, до складу якого увійшли відомі угруповання "реалістів" та "фундаменталістів" [6].

Україна не є членом Європи, проте партія зелених України – повноправний член Європейської партії зелених. Тому ПЗУ долучиться до виборів у Європарламент, які відбудуться в 2009 році. Зелені Європи представляють собою важливу політичну силу, про що свідчать результати виборів до парламентів Австрії, Естонії та Чехії. Співробітництво зелених, їх тісна взаємодія сприяє утвердженню демократичних норм та європейських стандартів життя, в свою чергу ЄПЗ має політичний інструмент для впровадження своїх програмних засад на рівні національних парламентів. Партія зелених України має можливість відстоювати інтереси України на рівні Європи через фракцію в Європарламенті – Європейський Вільний Альянс. Вона за допомогою європейських інституціональних механізмів намагатиметься сприяти вирішенню проблем українського суспільства, які ігноруються українським політикумом. Радою зелених Європи було прийнято резолюція, одна з яких стосується забезпечення гендерного балансу в органах влади. Зелені виступають за рівні можливості для жінок та чоловіків, а також за підвищення рівня

свідомості широких прошарків населення у сфері гендерних проблем шляхом проведення широкомасштабної кампанії в мас-медіа та введення курсу з гендерного питання до освітньої програми [7].

Адже це партія, що сповідує принципи Європейських зелених, одним із засновників і повноправних членів яких вона є, вже увела принципи рівності у своїй діяльності. Зокрема, це виразилось у підході до формування передвиборчих списків. У той час, коли у різних партій і блоків на парламентських виборах цей показник не перевищив співвідношення 81 % чоловіків до 19 % жінок, ПЗУ досягла представництва 50:50. Зелені ставлять на меті впровадження у життя принципів суспільної безпеки. Гендерна рівність є однією із найважливіших, фундаментальною складовою такої безпеки. У цьому смислі ПЗУ є надійним партнером, адже такий підхід лежить в основі її ідеології. Є значимою підтримка і Європейських зелених, і міжнародних організацій, які працюють в інтересах жінок і дітей, передача ними досвіду в створенні суспільства рівних можливостей [8].

Зелені – за гідне місце України в світі. Європейська інтеграція є багаторівневим процесом, що має визначальне значення для країн континенту. Суть європейської інтеграції – долучення до наднаціональних гуманістичних цінностей, реальне підпорядкування національних правил суспільного співжиття нормам багатосторонніх міжнародно-правових актів, насамперед спеціальним Протоколом щодо екологічних прав. Зелені – за активне співробітництво із сусідніми країнами [9].

Зелені – за законодавче закріплення статусу України як нейтральної держави, за активний нейтралітет України. Членство в міжнародних організаціях не самоціль, а інструмент забезпечення національних інтересів, розв'язання проблем і підтримки процесів міжнародної ваги.

Зелені – проти ототожнення процесу євроінтеграції та євроатлантичної інтеграції. Зелені – проти вступу України в НАТО. Військово-політичне блокування – чинник небезпеки, що суперечить потребам гармонійного розвитку, глобальній співпраці, міжнародному взаєморозумінню і взаємопідтримці, підвищує ризики глобалізації конфліктів. Зелені – проти силового вирішення проблем міжнародних відносин і внутрішніх проблем окремих держав. Ми живемо в епоху глобальних ризиків, адже проблеми, з якими зіштовхується людство, вражають своїми масштабами та небезпекою. В першу чергу, – це глобальне потепління, наслідки якого вже відчув кожен житель планети. На жаль, прогнози вчених невтішні і міжнародна спільнота повинна бути готовою до того, щоб боротися з наслідками антропогенного впливу на довкілля [10].

Партія зелених України декілька років доводить громадськості важливість Кіотського

протоколу, який має за мету зменшити забруднення оточуючого середовища. Протокол був підписаний у 1997 р. на міжнародному саміті ООН. Документ ратифікували 120 країн світу, доводячи тим самим свій статус цивілізованих країн. 4 лютого 2004 року Кіотський протокол став частиною національного законодавства України. Учасники протоколу, будучи сторонами рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату мають за мету суттєво обмежити кількість парникових викидів у атмосферу [11].

Відповідно для сприяння сталому розвитку учасники продовжують розробляти відповідно до своїх національних умов таку політику та заходи: 1) підвищення ефективності використання енергії у відповідних секторах національної економіки; 2) охорона та поліпшення якості поглиначів і накопичувачів парникових газів, що не регулюються Монреальським протоколом, з урахуванням своїх зобов'язань за відповідними міжнародними природоохоронними угодами; сприяння поширенню раціональних методів ведення лісового господарства, лісонасадження та лісооновлення на стабільній основі; 3) заохочення форм сталого та раціонального ведення сільського господарства у контексті урахування особливостей зміни клімату; 4) проведення досліджень, розробка, сприяння широкому використанню та впровадженню нових і відновлюваних видів енергії, технологій поглинання двоокису вуглецю та передових сучасних екологічно безпечних технологій; 5) поступове скорочення або усунення ринкових диспропорцій, фіскальних стимулів, звільнення від податків та мита і субсидій, що суперечать цілям Конвенції, в усіх галузях, які є джерелами викидів парникових газів, і застосування ринкових

механізмів; 6) заохочення належних реформ у відповідних галузях з метою сприяння реалізації політики та заходів обмеження або скорочення викидів парникових газів, які не регулюються Монреальським протоколом; 7) заходи з обмеження та скорочення викидів парникових газів, які не регулюються Монреальським протоколом, у транспортній галузі; 8) обмеження або скорочення викидів метану шляхом рекуперації та його повторного використання у процесі видалення відходів, а також у виробництві, транспортуванні та розподілі енергії; 9) співробітництво з іншими такими. Україна імплементувала положення Кіотського протоколу, проте механізми по впровадженню основних положень цього документа досі не визначені [12].

Володимир Костерин, лідер партії зелених України, зазначив, що зелені України займаються популяризацією моделі сталого розвитку, яка передбачає гармонізацію відносин у системі людина – природа, на основі інтеграції економічних, екологічних та соціальних факторів. “Україна повинна стати по-справжньому європейською країною, де поважають права та свободи кожної людини. Тому наша співпраця з Європою повинна стати більш тісною за різними напрямками – від економічного співробітництва до обміну студентів” [13].

Важливим чинником, котрий стимулює спільну діяльність зелених, є усвідомлення того, що саме засади зеленої ідеології стануть чи найважливішим елементом світосприйняття людей ХХІ століття. Цінності, що їх обстоюють зелені, мають стати фундаментом об'єднуючої національної ідеї і для сучасних українців, глибоко інтегрувати націю в світове співтовариство в ім'я миру, добробуту й гармонії з довкіллям. Саме на це спрямовані зусилля партії зелених.

ЛІТЕРАТУРА

1. Партія Зелених України. Документи та інформаційні матеріали (грудень, 1993 р. – вересень, 1995 р.) / С. Курикін. – К., 1995. – С. 42.
2. Зелений – колір політичної палітри або настає час соціальної екології // Київська правда. – 2005. – 27 груд. – С. 3.
3. Пера Гартона та Арнольда Кассоли. Двадцять років Зеленим Європи 1984-2004. – К.: Вид. “Сфера”. 2004. – С. 25.
4. Там само. – С. 60.
5. Рехало В.А. Партії та громадсько-політичні рухи: світовий досвід і Україна / Нац. академія держ. упр. при Президенті України. – К., 2004. – С. 75.
6. Базів В.А. Політичні партії в незалежній Україні. Генеза і типологія. – Львів: Світ. 1999. – С. 65.
7. Балтійсько-чорноморський діалог зелених: Матеріали міжнародної конференції по вопросам сотрудничества и обмена опытом деятельности. – К., 2003. – С. 12.
8. Рехало В.А. Вказ. праця. – С. 82.
9. Рожко О. Партія зелених: куди і ким? // Свобода. – 2003. – № 5. – 11 серп. – С. 7.
10. Ковтуненко С. “Зелена стрічка” остановит ядерное безумие! // Деловая неделя. – 2005. – 26 декаб. – С. 6.
11. Реалізація положень Кіотського протоколу в Україні та на міжнародному рівні: можливості та загрози для України // Українсько-голландська ініціатива “За сталий розвиток”. Коаліція “Альтер-Еко”. – К., 2002. – С. 31.
12. Дуцик Д. Зелені хочуть бути ще зеленішими // Хрещатик – 2000. – 3 жовт. – С. 7.
13. Костерин В. Екоподаткова реформа як крок до безпечного і якісного життя // Партія зелених України. – 2008. – № 1-2. – С. 1.

Надійшла до редколегії 18.04.2008 р.